

WSPOMNIENIE

Żegnaj Janku

Dr Jan Brol należał do tych wybitnych prawników, którzy potrafili znakomicie łączyć świetne wyczucie i znajomość praktyki prawniczej z głęboką wiedzą teoretyczną i zacięciem badawczym. Był wybitnym cywilistą, ale jednocześnie prezentował wszechstronne przygotowanie prawnicze, które sprawiało, że z prawdziwą swobodą i znanstwem łączył różne wątki dyscyplin prawniczych, prowadząc badania na styku wielu dyscyplin: prawa pracy, prawa procesowego, prawa administracyjnego, prawa gospodarczego publicznego. Zmysł praktyczny oraz wyczucie autentycznych potrzeb i celów związanych z funkcjonowaniem mechanizmów prawnych pozwalały Mu trafnie identyfikować najważniejsze problemy i pokazywać, gdzie leży istota rzeczy. To był także powód, dla którego był cenionym i poszukiwanym wykładowcą, zawsze chętnie słuchanym przez praktyków, z którymi potrafił prowadzić pasjonującą dyskusję, nie czyniąc uników i nie ukrywając zagadnień sprawiających największe komplikacje w praktyce. Należał do grona, jakże już nielicznego, prawników dysponujących szeroką wizją systemu prawa, w którym wszystkie elementy łączyły się w spójną całość, a jeśli zdarzało się inaczej — to poszukiwali mądrej, racjonalnej wykładni, aby tę spójność mimo wszystko osiągnąć. Wąska specjalizacja, typowa dla wielu prawników młodszego pokolenia, jakże często prowadzi do tego, że dostrzegając jedynie szczegóły i nie widząc całości, traci się z pola widzenia to, co w prawie wydaje się najważniejsze — poczucie *common sense*, bez którego uprawianie prawa staje się rozwiązywaniem rebusów, a nie poszukiwaniem racjonalnego celu, którego osiągnięciu powinno ono służyć. Podejście dr. Jana Broła, zaznaczające się we wszystkich Jego pracach, było zgoła inne: cechowało je zawsze mocne i rzetelne przekonanie, że przyjmowana wykładnia i praktyczne stosowanie mechanizmów prawnych nie

jest celem samym w sobie, ale ma zmierzać do rozwiązywania konkretnych i rzeczywistych problemów ludzi, do których są one adresowane. Taki sposób uprawiania prawa — wpisany w liczne monografie, artykuły i inne opracowania dr. Jana Broła — wart jest dzisiaj przypomnienia, przede wszystkim po to, by mógł znaleźć On swoich kontynuatorów wśród młodszych prawników.

Współpraca z dr. Janem Brołem, którą podjąłem w początkach lat dziewięćdziesiątych w ramach Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, sprawiała mi zawsze przyjemność i satysfakcję, zmieniła znacząco moją perspektywę spojrzenia na zjawiska prawne, wcześniej nieomal wyłącznie kształtowaną przez czysto teoretyczne, klasyczne podejście uniwersyteckie. W badaniach nad prawem prowadzonych w IWS wszyscy korzystaliśmy obficie z Jego ogromnego doświadczenia i wycucia praktyki. Był to czas fascynujących zmian systemowych, prawdziwego przewrotu w funkcjonowaniu mechanizmów prawnych rządzących obrotem gospodarczym. Bez żadnej przesady można powiedzieć, że dr Jan Broł był jednym z tych prawników, którzy doskonale wyczuwali ducha czasu i konieczność zastosowania liberalnej aksjologii gospodarczej, która stanowiła podstawę mechanizmów tworzącej się gospodarki rynkowej. Był zapewne pierwszym z prawników, który podjął próbę całościowego opisanie praktyki funkcjonowania spółek handlowych w nowym otoczeniu gospodarczym, znakomicie identyfikując wszystkie najtrudniejsze problemy, jakie pojawiały się w tamtym okresie w sferze stosowania przywracanych do życia mechanizmów obowiązującego jeszcze wtedy w znaczącej części Kodeksu handlowego (por. opracowanie *Spółki prawa handlowego*, Warszawa 1993). Podejmował z pasją tematy trudne, wymagające wyobraźni prawniczej i najlepiej odpowiadające na wyzwania tamtego czasu, związane z tworzeniem nowej infrastruktury gospodarczej, takie jak: prywatyzacja, rejestr handlowy, postępowanie upadłościowe, dostosowanie prawa prywatnego do standardów europejskich. Przy znaczącym wkładzie dr. Jana Broła powstała seria opracowań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości poświęconych m.in. europejskim standardom prawnym w sferze prawa handlowego i prawa gospodarczego, był On także współautorem pierwszego, całościowego opracowania na temat dyrektyw wspólnotowych odnoszących się do spółek handlowych.

Jako wybitny znawca praktyki funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, dysponując wieloletnim doświadczeniem sędziowskim, odegrał znaczącą rolę przy tworzeniu w ramach IWS raportu na temat sytuacji

w sądownictwie i kierunków koniecznych zmian (*Quo vadis Iustitia?*, Warszawa 1996), który stanowił podstawę szerokiej dyskusji w środowisku prawniczym, przede wszystkim sędziowskim. Pełniąc funkcje kierownika sekcji cywilistycznej IWS w latach 1998–2007, umiejętnie i z wyczuciem kierował pracami zespołu, zapewniając wysoki poziom i rzetelność prowadzonych badań.

Dr Jan Brol był pasjonatem pracy. Nie ustawał nigdy, mimo towarzyszących Mu od wielu lat kłopotów zdrowotnych. Jeszcze w ostatnich miesiącach przed odejściem przygotowywał opracowanie wyników niezmiernie ważnych i interesujących badań na temat postępowań sądowych w sprawach odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody wyrządzone w instytucjach medycznych i przez pracowników służby zdrowia.

Last but not least dr Jan Brol był tym, który przez ostatnie blisko 20 lat wspierał z oddaniem i rzetelnością działania IWS na wszystkich polach, współtworząc koncepcje jego funkcjonowania, strukturę i organizację. Nigdy się nie poddawał, zawsze myślał konstruktywnie i podpowiadał najlepsze rozwiązania. Wszystkim, którzy współpracowali z dr. Janem Brolem będzie ogromnie brakowało Jego pozytywnego nastawienia do świata, dobrej rady, uśmiechu, poczucia humoru i życzliwości, którą przejawiał niezmiennie wobec swojego otoczenia.

Żegnamy Go z wielkim smutkiem, ale i nadzieją, że pamięć, którą po sobie pozostawił, będzie nam stale towarzyszyła.

Marek Safjan